

Beslutningsforslag nr. B 84. Fremsat den 2. december 2003 af Peter Skaarup (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Anita Knakkegaard (DF), Aase D. Madsen (DF), Eigil Møller (DF), Poul Nødgaard (DF) og Birthe Skaarup (DF)

Forslag til folketingsbeslutning

om Danmarks støtte til, at Taiwan opnår observatørstatus i Verdenssundhedsforsamlingen i Genève

Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for, at Taiwan indbydes til at være observatør ved Verdenssundhedsforsamlingen i Genève.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en ændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 90, folketingsåret 2001-02, 2. samling (se Folketingstidende 2001-02, forhandlingerne side 5264 og tillæg A side 5218 og 5224).

1. Baggrund

Verdenssundhedsorganisationen blev etableret i 1948 med det formål at skaffe alle folkeslag den bedst mulige sundhedstilstand. Danmark var blandt de 61 stater, der grundlagde organisationen, og har siden etableringen været aktivt medlem af denne. Organisationen omfatter i dag 192 medlemslande, deriblandt Folkerepublikken Kina og 2 lande med observatørstatus.

I henhold til organisationens statutter, jf. art. 3, skal enhver stat kunne blive medlem af organisationen. Dette er i god overensstemmelse med organisationens valgsprog: »Sundhed for alle«. Medlemskab af FN er således ikke en betingelse for medlemskab.

Verdenssundhedsorganisationen (på engelsk forkortet som WHO) er i organisatorisk henseende opdelt i (a) Verdenssundhedsforsamlingen (på engelsk forkortet som WHA), der afholdes en gang årligt, (b) eksekutivkomiteen og (c) sekretariatet.

Ved oprettelsen af WHO og i de første 24 år derefter var Taiwan under navnet Republic of China aktivt medlem og deltog som sådant fuldt ud i organisationens arbejde. I 1971 blev Taiwan – som følge af Folkerepublikken Kinas optagelse i FN – pålagt at forlade FN og WHO. Siden 1997 har Taiwan hvert år ansøgt om observatørstatus i Verdenssundhedsorganisationen. Ved den forestående forsamling i maj 2004 vil Taiwan igen anmode om at opnå observatørstatus.

2. Bestræbelserne for at inddrage Taiwan i Verdenssundhedsorganisationens arbejde

Fra mange sider ses en voksende støtte til Taiwans bestræbelser for at indgå i samarbejde med andre lande i WHO's sundhedsmæssige og humanitære arbejde.

Dette har bl.a. givet sig udtryk i amerikansk lovgivning, hvor præsident Bill Clinton i 1999 underskrev

en lov, der var enstemmigt vedtaget af Senatet og Repræsentanternes Hus, og som støttede Taiwans deltagelse i WHO's arbejde.

I 2001 vedtog Senatet og Repræsentanternes Hus en lov, der pålagde den amerikanske udenrigsminister at fremlægge en plan for amerikansk støtte til, at Taiwan opnår observatørstatus på Verdenssundhedsforsamlingen i Genève i maj 2002. Loven blev underskrevet af præsident George W. Bush som Public Law 107-10.

Derudover har en række nationale og internationale organisationer udtalt støtte til Taiwans optagelse som observatør ved WHA. Europa-Parlamentet vedtog i marts 2002 beslutning B5-0132/2002 om observatørstatus til Taiwan ved den årlige Verdenssundhedsforsamling i Genève.

3. Hovedbegrundelserne for, at Taiwan bør kunne opnå observatørstatus i Verdenssundhedsorganisationen

I det følgende sammenfattes de væsentligste argumenter for, at Taiwan bør kunne opnå observatørstatus i WHO. Desuden er der taget stilling til de modargumenter, der oftest anføres.

a. WHO's statutter

Efter Verdenssundhedsorganisationens egne statutter er »Sundhed for alle« det bærende princip i organisationens arbejde. Der er hverken i statutterne eller i forarbejderne hertil, ej heller i senere FN-beslutninger eller praksis nogen holdepunkter for, at Taiwan ikke skulle kunne optages som fuldgyldigt medlem, endside som observatør. Statutterne åbner efter deres ordlyd adgang for et bredt spekter af enheder, f.eks. ikkemedlemslande, internationale organisationer, nationale organisationer og ngo'er, til at deltage aktivt i WHO's virksomhed. Den eneste betingelse er, jf. art. 18, at de har »responsibilities related to those of the Organization«, eller, jf. art. 72, at deres »purpose and activities lie within the field of competence of the Organization«.

Det er således ikke efter statutterne en nødvendig forudsætning for at optage Taiwan som observa-

tør, at Taiwan er medlem af FN eller anerkendes som selvstændig nation. Afgørende er, at Taiwan som ansøger efterlever WHO's formål og bidrager til WHO's funktioner. Enhver eventuel indvending om, at Taiwan mangler selvstændig national suverænitæt, vil derfor være en uholdbar og utilstrækkelig begrundelse for at afvise Taiwans anmodning om at deltage som observatør.

b. WHO's praksis

For at kunne opnå så stor global udbredelse for sit arbejde som muligt har WHO fortolket reglerne om deltagelse i WHO meget smidigt. Således har nationer, som ikke er medlemmer af FN, kunnet optages som fuldgyldige medlemmer af WHO. Det gælder f.eks. Schweiz, der blev medlem i 1947. Også nationer, hvis suverænitæt var genstand for diskussion, har kunnet optages, således Tyskland og Japan, mens de endnu var besat efter anden verdenskrig, og mange år før det kom på tale, at disse lande kunne optages som medlemmer af FN. Der er for tiden to medlemmer af WHO, der ikke er optaget i FN, nemlig Cook Islands og Niue. WHO har i disse tilfælde afgjort, at disse enheder besad tilstrækkelig selvbestemmelse og ansvarlighed for eget sundhedsvæsen uden hensyn til restriktioner og spørgsmål vedrørende deres suverænitæt. Yderligere er flere andre enheder blevet tillagt observatørstatus i Verdenssundhedsforsamlingen, WHA. Nogle enheder inviteres rutinemæssigt år efter år og har derved opnået en status som »kvasipermanente observatører«. For øjeblikket er der fem sådanne enheder: Vatikanet (Det hellige Sæde), Palæstina, Malteserordenen, Røde Kors Internationale Komité og Røde Halvmåne-organisationerne. På denne baggrund er det åbenbart, at også Taiwan kan optages som observatør. Som en selvstændig sundhedsenhed med sin egen infrastruktur på sundhedsområdet og med den fornødne organisation og viden samt de fornødne medarbejderressourcer i sundhedssektoren kan Taiwan fuldt ud leve op til WHO's mål, således som de er fastsat i statutterne.

c. Praksis i andre internationale fora.

Der er adskillige fortilfælde i andre internationale organisationer, der taler til støtte for Taiwans ønske om observatørstatus:

i) Fra 1. januar 2002 har Taiwan været medlem af Verdenshandelsorganisationen (WTO) under den officielle betegnelse »Separate Customs Territory of Taiwan, Penghu, Kin-

men and Matsu«. Optagelsen af Taiwan i WTO skete med stærk støtte fra EU.

ii) Europa-Kommissionen har i marts 2003 etableret et europæisk økonomisk handelskontor i Taipeh, Taiwan. Med denne etablering har Kommissionen for første gang etableret en permanent repræsentation i Taiwan. Kontoret, der ledes af Brian McDonald, skal hovedsagelig beskæftige sig med økonomiske og handelsmæssige forbindelser og samarbejde samt kulturelle og informationsmæssige aktiviteter. Det skal styrke kommunikationen mellem EU og Taiwans officielle myndigheder og andre interessenter. I overensstemmelse med EU-landenes etkinapolitik vil kontoret ikke skulle deltage i diplomatiske eller politiske aktiviteter. Beslutningen om at oprette kontoret skal ses i forlængelse af EU's ønske om at behandle Taiwan som en selvstændig økonomisk og kommerciel enhed og opmuntre til at forøge strømmen af varer og investeringer.

iii) EU har stærke forbindelser til Taiwan på »ikkepolitisk« områder såsom økonomiske forbindelser, videnskab og forskning samt uddannelse og kultur. Taiwan er EU's tredje største handelspartner i Asien efter Japan og Folkerepublikken Kina med en årlig handel på mere end 37 mia. euro. Kommissionen holder årlige rådslagninger med Taiwan skiftevis i Bruxelles og i Taipeh.

iv) Taiwan er blevet godkendt som deltager i Asia Pacific Economic Cooperation (APEC), som er et regionalt økonomisk samarbejde omfattende 21 deltagerlande i Asien og Stillehavsområdet.

v) Taiwan er gennem de senere år inddraget i regionale fiskerikonventioner, der omfatter multilateral deltagelse, med henblik på at bevare tilstrækkelige mængder af de vigtigste fiskearter i området. Taiwan deltager således i de samarbejder, der går under betegnelserne MHLIC, ICCAT, IATTC og CCSBT. Det har i denne sammenhæng været afgørende, at Taiwan er behandlet som en selvstændig fiskerienhed.

d. Fortsat udelukkelse af Taiwan med dets 23 millioner indbyggere er i strid med almindeligt anerkendte folkeretlige principper. Udelukkelsen er en marginalisering, nærmest en form for apartheid på sundhedsområdet, der ikke kan begrundes eller retfærdiggøres ud fra anerkendte folke-

retlige synspunkter. Gennem udelukkelsen afskæres både WHO og Taiwan fra at kunne udføre den virksomhed, som er så bydende nødvendig, og som er hele grundlaget for WHO, nemlig indsamling og udveksling af informationer om sundhedsforhold. Det gælder f.eks., når der i forbindelse med epidemier er allerstørst behov for at samarbejde.

Sundhed er en helt afgørende del af menneskeretighederne, hvilket er udtrykkeligt fremhævet i WHO's statutter. Danmark og næsten alle andre nationer nyder godt og drager fordel af samarbejdet gennem WHO, og det er klart, at det er både uforsvarligt og decideret uretfærdigt over for Taiwan, der i 3 årtier har måttet kæmpe alene mod sygdomme og epidemier uden – som andre nationer og enheder – at kunne drage nytte af WHO's arbejde. Taiwan er i modsætning hertil henvist til at søge informationer om internationale sundhedsforhold ad indirekte og uofficielle kanaler med forringet tryghed og sikkerhed til følge.

Ifølge sine statutter er WHO forpligtet til at virke for beskyttelse af alle befolkningers sundhed. Denne forpligtelse kan WHO ikke leve op til, hvis Taiwan fortsat udelukkes.

e. Taiwans generelle behov for at blive inddraget i WHO's arbejde

WHO fastslog på sit 107. møde i januar 2001 følgende:

»Globaliseringen af infektionssygdomme betyder, at udbrud i et land er en potentiel trussel for hele verden. Behovet for internationalt samarbejde om epidemisk varsling og reaktion er større i dag end nogensinde tidligere som følge af de mere omfattende befolkningsbevægelser, væksten i international handel og biologiske produkter, ændringer i fremstillingsprocesser i fødevarerindustrien og sociale og miljømæssige forandringer.«

Det modvirker WHO's bestræbelser, og det er i visse tilfælde en direkte hindring for at udføre effektive verdensomspændende indsatser på sundhedsområdet, hvis Taiwan tvinges til at udgøre en lakune i det globale sundhedsnetværk. For de internationale trafikforbindelser i Asien udgør Taiwan et vigtigt og centralt punkt, der forbinder Nordøst- og Sydøstasien. I 2002 kunne man i Taiwan notere en samlet passagertrafik på 7,85 millioner personer på udrejse og 2,19 millioner besøgende på indrejse. Ved årsskiftet 2002-03 levede og arbejdede mere end 300.000 gæstearbejdere fra Thailand, Indonesien, Filippinerne, Malaysia

og Vietnam i Taiwan. Disse omstændigheder betyder selvsagt, at Taiwan er placeret som et trafikknudepunkt også i sundhedsmæssig henseende, hvor muligheden for udbredelse af eventuelle epidemier eller andre smitsomme sygdomme i høj grad er til stede.

4. *Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) understreger nødvendigheden af at fremskynde Taiwans observatørstatus*

Udbruddet af den frygtede lungesygdom SARS i efteråret 2002 har berørt en række lande flere steder i verden. Efter alle foreliggende oplysninger kan det antages, at sygdommen havde sit udspring i Kina, hvor sygdommen opnåede størst udbredelse. Flere andre lande, blandt andet Taiwan, blev berørt, idet rejsende fra de først berørte områder bragte smitten med sig. En ulidelig frygt for, at sygdommen kunne vinde endnu større udbredelse, opstod naturligt overalt.

Selv om Taiwan iværksatte en række foranstaltninger for at hindre smittens udbredelse, og selv om Taiwan nyder anerkendelse for et særdeles velkvalificeret sundheds- og sygehusvæsen, er det åbenbart, at det er uudholdeligt for Taiwan i en sådan situation – ligesom det ville være det for ethvert andet land eller landområde – at blive mødt med afvisning og isolering af den øvrige verdens sundhedsvæsen. Men den manglende tilknytning til Verdenssundhedsorganisationen er faktisk en yderst reel og absurd hindring for, at Taiwan kan deltage i det internationale samarbejde om bekæmpelse af SARS.

Taiwans sundhedsministerium kunne rapportere de første mistanker om SARS allerede den 14. marts 2003. Til trods herfor undlod WHO at inkludere Taiwan i organisationens officielle overvågnings- og responsnetværk og afstod fra at sende eksperter til Taiwan på samme måde, som det skete til andre lande, hvor sygdommen er konstateret.

Ingen ved, hvordan den frygtede lungesygdom vil udvikle sig i fremtiden. Erfaringerne fra sygdomsbekæmpelsen både i Taiwan og i andre lande har resulteret i en række medicinske forsknings- og oplysningsindsatser, der forhåbentlig vil vise sig meget værdifulde, hvis sygdommen igen kommer i udbrud. Som blot et enkelt eksempel herpå kan nævnes, at Taiwans sundhedsmyndigheder i tiden 29. oktober – 1. november 2003 gennemførte en international lægekongference om akademisk udveksling og drøftelse af artikler og rapporter om SARS. Men WHO var ikke indbudt til og kunne ikke deltage i denne kongference.

Ingen kan bestride, at det, når en alvorlig epidemisk sygdom opstår, er af afgørende betydning for sundhe-

den på tværs af landegrænserne, at alle gode kræfter samles om at bekæmpe sygdommen og begrænse dens udbredelse. Det ville være aldeles uacceptabelt, hvis et enkelt land modsatte sig at deltage i samarbejdet herom eller afviste at udlevere alle nødvendige informationer til Verdenssundhedsorganisationen og dens medlemslande. Men lige så uacceptabelt, ja faktisk oprørende, er det, at Danmark sammen med andre lande gennem flere år har afvist Taiwans indtrængende anmodninger om at blive optaget som deltager i det internationale samarbejde om sundheden.

5. Danmarks officielle begrundelse for at afvise Taiwans deltagelse i det internationale sundhedsarbejde

Danmark har tidligere afvist at støtte Taiwans deltagelse i det internationale sundhedsarbejde

Det er bemærkelsesværdigt i betragtning af, at Taiwan er en moderne og demokratisk ledet nation med et tidssvarende sundhedsvæsen, og at Danmark ikke har udtrykt nogen betænkeligheder ved at deltage i samarbejdet i WHO med en række lande med tvivlsomme regimer, f. eks. Nordkorea og andre diktaturstater. Set i lyset af de foran under punkt 3 nævnte forhold, bl.a. det samarbejde, der er etableret mellem Europa-Kommissionen og Taiwan, er det uforståeligt, hvis Danmark fortsat vil afvise Taiwans rimelige ønske om af deltage også i internationalt sundhedssamarbejde. Taiwan er en stor nation, der med 23 millioner indbyggere er større end de fleste af WHO's medlemslande. Taiwan har et anerkendt sundhedsvæsen med en høj sundhedsstandard og en høj levealder. Dansk Folkeparti mener, at der er mange stærke grunde – ikke kun sundhedsmæssige, men også folkeretlige – til at revurdere Danmarks holdning.

For overblikkets skyld refereres i det følgende de hovedsynspunkter, der har været fremme i Folketingets behandling af spørgsmålet om Taiwans deltagelse i det internationale sundhedsarbejde.

I 1999 bad Birthe Skaarup (DF) udenrigsministeren oplyse, om regeringen ville arbejde for, at Taiwan kan blive optaget som medlem af WHO og i benægtende fald oplyse om årsagen hertil (Spm. nr. S 823 af 17. december 1999).

I begrundelsen blev der henvist til, at Danmark går i spidsen, når nye lande anerkendes, eller når nye lande ønsker optagelse i internationale organisationer. Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen) afviste med henvisning til den danske etkinapolitik.

Dansk Folkeparti fremsatte i april 2002 beslutningsforslag nr. B 90, hvor regeringen blev opfordret til at støtte, at Taiwan opnår observatørstatus i Verdenssundhedsforsamlingen i Genève.

Regeringen afviste forslaget, idet udenrigsministeren (Per Stig Møller) ved 1. behandling udtalte: »Jeg skal på regeringens vegne opfordre Folketinget til at afvise det fremsatte forslag. Tildeling af observatørstatus vil ikke stemme overens med Danmarks og EU's etkinapolitik.

Ligeledes er det tvivlsomt, om Taiwan passer ind i de retningslinjer og den praksis, der har udviklet sig med hensyn til tildeling af observatørstatus i Verdenssundhedsorganisationen, WHO, og Verdenssundhedsforsamlingen, WHA, fordi kun stater kan ansøge om optagelse i Verdenssundhedsforsamlingen.

I Taiwans tilfælde gælder det, at et antal af WHO's medlemslande, som anerkender Taiwan og ikke Folkerepublikken, på vegne af Taiwan har søgt om optagelse som observatører i gruppen af territorier. Der er her tale om, at områder, der ikke er ansvarlige for deres egen udenrigspolitik, kan blive optaget i denne kategori. Hidtil er kun Puerto Rico og stillehavsøen Tokelau under New Zealand blevet tildelt denne status som territorium. I modsætning til disse områder fører Taiwan jo i høj grad – og heldigvis for det – sin egen udenrigspolitik. Sagen har jo været søgt rejst i WHA siden 1997. Den har endnu ikke været til behandling, da der ikke har kunnet samles flertal herfor. Det ventes, at der igen ved samlingen i år vil blive stillet forslag om at behandle taiwansk observatørstatus. Jeg finder det vigtigt at opretholde EU-enighed i denne sag. EU støtter, at Taiwan inddrages i et internationalt samarbejde, i det omfang det er muligt i henhold til vores etkinapolitik, dvs. inddragelse i samarbejde, som ikke kræver anerkendelse som selvstændig stat – for ellers bryder man etkinapolitikken – eller indebærer anerkendelseslignende skridt. Og dér kan man jo tage et eksempel, hvor det er lykkedes; det er WTO-medlemskabet, som er et godt eksempel på dette.

I EU har det hidtil været holdningen, at taiwansk observatørstatus i WHA ikke stemte overens med EU's etkinapolitik. Sagen er i denne tid igen til drøftelse i EU-kredsen; der er bare ikke udsigt til enighed om at ændre EU's politik i denne sag.

I forbindelse med drøftelsen i EU sidste år op til den årlige samling i Verdenssundhedsforsamlingen besluttede EU at arbejde for at styrke samarbejdet mellem Taiwan og WHO om substansen – det, det drejer sig om. Der pågår således arbejde for at sikre, at Taiwan på det sundhedsmæssige område, som beslutningsforslagsstillerne med rette fremhæver som væsentligt, ikke kommer til at lide under ikke at have observatørstatus i WHO. Dette arbejde er ikke tilendebragt, men bl.a. fra dansk side søger vi i EU aktivt at fremme dette arbejde, så der snarest kan findes en

pragmatisk løsning. Dette ligger helt på linje med de udtalelser, som EU-kommissær Fischler citeres for i beslutningsforslaget i forbindelse med behandling af Europa-Parlamentets resolution, og jeg kan varmt støtte og bekræfte, at regeringen arbejder aktivt for, at Taiwan får mulighed for i praksis at nyde godt af WHO's arbejde. Og det er jo det, der er det væsentlige.

Vejen frem må være at finde pragmatiske løsninger, som muliggør et samarbejde mellem Taiwan og WHO.

Angående etkinapolitikken skal forslagsstillerne også være opmærksomme på, at Taiwans præsident jo ikke siger det samme som præsident om forholdet til Kina og etkinapolitikken, som han sagde, før han blev præsident. Man ønsker ikke en konflikt på formalia. Det væsentlige er, at vi får hjulpet Taiwan ind i de fordele, der er ved at have observatørstatus i WHO, og de fordele arbejder vi altså på at skaffe Taiwan uden at skabe en unødvendig konflikt.«

På baggrund af udenrigsministerens udtalelse om, at Taiwan bør hjælpes ind i de fordele, der er ved at opnå observatørstatus, mener forslagsstillerne, at der bør kunne samles et bredt flertal for nærværende beslutningsforslag.

I den forbindelse er det vigtigt at notere sig, at Taiwan alene har udtrykt ønske om at opnå observatørsta-

tus, ikke om fuldt medlemskab af WHO, uanset om optagelsen eventuelt alene sker ved anerkendelse af Taiwan som en selvstændig sundhedsenhed. Vedtagelsen af beslutningsforslaget behøver derfor ikke at betyde et brud med Danmarks hidtidige politik – etkinapolitikken – men vil alene være en markering af Danmarks ønske om, at WHO kan leve op til sin rolle som hele verdens sundhedsorganisation og til mottoet »Sundhed for alle«. Uanset at det kan være vanskeligt for WHO's medlemslande at nå at færdigforhandle spørgsmålet om Taiwans observatørstatus inden den årlige Verdenssundhedsforsamling (WHA) i 2004, vil vedtagelsen af beslutningsforslaget få betydning, idet opfordringen til den danske regering selvsagt ikke kun har betydning for forberedelserne til den førstkomende konference, men også for de kommende års konferencer.

Det vil ud fra enhver saglig betragtning være nyttigt, at Danmark går i spidsen for dette arbejde. Det vil også være i god overensstemmelse med statsministerens nylige tilkendegivelse af, at Danmark skal føre en aktivistisk udenrigspolitik. Heri må helt naturligt ligge, at Danmark ikke behøver at afvente, at alle andre lande beslutter sig, før vi selv beslutter os.

Dansk Folkeparti opfordrer alle Folketingets partier til at samles om dette nødvendige og retfærdige beslutningsforslag.

Skriftlig fremsættelse

Peter Skaarup (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks støtte til, at Taiwan opnår observatørstatus i Verdenssundhedsforsamlingen i Genève.

(Beslutningsforslag nr. B 84).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.